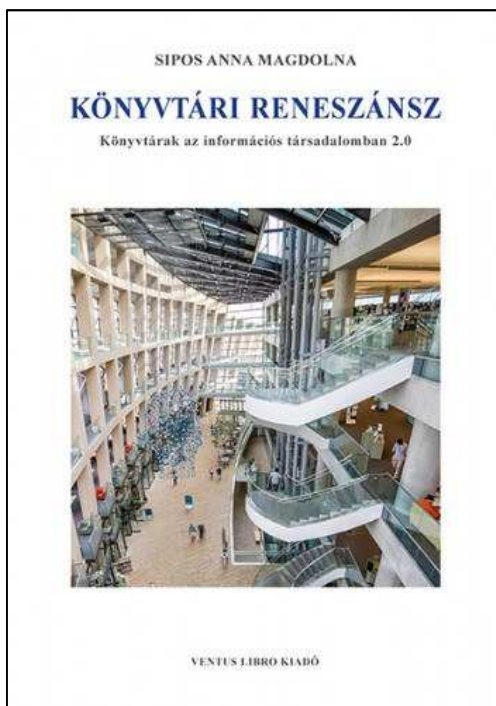


## Könyvtári reneszánsz



**Sipos Anna Magdolna**  
**Könyvtári reneszánsz : könyvtárak az információs társadalomban 2.0,**  
**2., bőv. kiad., Budapest, Ventus Libro Kiadó,**  
**2016. – 133 p.**

*Sipos Anna Magdolna*, a Pécsi Tudományegyetem Könyvtár- és Információtudományi Intézetének munkatársa 2006-ban a *Tudásmenedzsment* c. lapban publikálta vizsgálati eredményeit a „Könyvtárak az információs társadalomban” címmel. Közel 10 évvel később, számos felmérés, állami és EU-s program, valamint a technológia rohamos fejlődése arra sarkallta, hogy újra áttekintse a könyvtárak és a könyvtárügy helyzetét e megváltozott környezetben, és frissített tartalommal újra megjelenesse azt.

Ráadásul, ez utóbbi kiadás – a kor követelményeinek megfelelően – először már elektronikus formában jelent meg, és nem sokkal később, újabb

bővítések után készült belőle a hagyományos, nyomtatott változat.

A könyv első két fejezete az elmúlt évtized internet-használati statisztikáit tekinti át és elemzi, mind mennyiségi, mind pedig minőségi szempontból. Az ország területi megosztottságának elemzése mellett a szerző nem mulasztja el vizsgálni a közelmúlt legfrissebb trendjét, a mobil internet-hozzáférés előretörését és annak hatásait sem. Górcső alá kerül továbbá az a meghatározó problémakör is, hogy a társadalom egyes rétegeiben milyen szinten van jelen az ún. „digitális jártasság”, és ennek hiánya milyen következményekkel járhat a jövőre nézve. A könyvtárak helyzetét vizsgálva a szerző kitér annak elemzésére is, hogy a közelmúltban az internethasználat rohamos terjedése hogyan hatott a könyvtárak látogatottságára.

Az adatsorok áttekintése után a következő fejezetekben a szerző áttekinti az UNESCO, az IFLA, az ALA, valamint az Európai Unió az évek alatt elindított programjait és programadó keretdokumentumait.

Az UNESCO már a 2000-es évek eleje óta folyamatosan fejleszti a tudáshoz és az információhoz való egyetemes hozzáférés alapelveit elemző dokumentumait, és 12 pontban foglalta össze a legfontosabb célkitűzéseket e témában. A szerző ezeket ismerteti.

Az IFLA-dokumentumok elemzése mentén megismerhetjük azt az 5 megatrendet, melyek a könyvtárak előtt álló kihívásokat foglalják össze. Ezek jellemzően mindenki számára ismert fogalmak (információhoz való hozzáférés, online oktatás, személyes adatokra vonatkozó védelem, „hiperkapcsolt” társadalom, globális információs környezet), melyeket a könyvtárak kontextusába helyez a fejezet.

Az ALA dokumentumait bemutató fejezet meglepő adatokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az

amerikai könyvtári rendszer szintjei (közkönyvtárak, iskolai könyvtárak és egyetemi könyvtárak) milyen hasonló problémákkal küzdenek adott esetekben, mint a hazai könyvtárak. Lehet ez a finanszírozás kérdése, de ugyanúgy a látogatók számának csökkenése, vagy a törvényekben kiszabott feladatok teljesítése. Minthogy az ALA egy jellemzően progresszív szemléletű szervezet, nem csoda, hogy a digitális információkezelés és kommunikáció, valamint az abban való részvétel a szempontjaik szerint mostanra már elsődleges cél kell, hogy legyen a könyvtárak számára.

Az EU felelős szervei természetesen szintén kiemelten kezelik a netes kommunikáció előretörését és annak rohamos fejlődését, ezért született meg az Európai Digitális Menetrend. Az EU célja ezzel elsősorban a digitális megosztottság enyhítése, és a digitális készségek fejlesztése, amiben az Unió szerepet szán a könyvtáraknak is.

Az utolsó fejezeteket a hazai helyzet elemzésének szenteli a szerző, és már nem annyira derűlátó, mint a nemzetközi trendek kapcsán. A 2000 körül megfogalmazott célokhoz képest az elmúlt évtizedben elért eredmények nem kielégítőek – a stratégiai koncepciók szerény eredményeket hoztak, és bár készültek tanulmányok, de az információs társadalom tudományos igényű kutatásának hiánya is jellemező idehaza.

E mellett nem mulasztja el megemlíteni a szerző azt sem, hogy az elmúlt évtizedben a könyvtárak presztízse tovább esett, bár ennek elsősorban nem a szolgáltatások minőségi romlása az oka, hanem az információszerzési szokások átalakulása. Ennek kapcsán kerül elő a már említett „digitális készségek” kérdése, hiszen az információk forráskritikája lenne az egyik fontosabb ismeret, amit a felhasználóknak meg kellene szerezniük.

Kiemeli, hogy amíg 2008 és 2013 között jelentős előrelépések történtek a könyvtári szolgáltatások fejlesztése terén, addig 2014 óta kormányzati szinten semmilyen stratégia nem került megfogalmazásra.

Részletesen elemzi a következő fejezetben az EISZ, a MEK, az EPA és a MATARKA használati mutatóinak változását, valamint e szolgáltatások hasznosulását, melyek a mérőszámok alapján a könyvtárügy talán legsikeresebb szolgáltatásai.

Külön fejezet tárgyalja a könyvtári szolgáltatások használatának változásait az utóbbi évtizedben hazánkban. Ezeket az adatokat elsősorban a személyes internet-hozzáférések számának gyors emelkedése befolyásolja, ami viszont jótékonyan hat a távhasználat mérőszámaira. Természetesen jelentős eltérés mutatkozik a tudományos könyvtárak és a közkönyvtárak kihasználtsági mutatóiban, előbbiek azonban jelentősen több, távolról elérhető szolgáltatást tudnak biztosítani a felhasználóiknak. Meglepő lehet azonban az az adat, hogy a távhasználat mértéke már 2011-ben felülmúlta a helyben használat mértékét a közkönyvtári szegmensben is.

Az utolsó fejezetben a szerző Magyarország fejlesztési régióiban külön-külön vizsgálja a könyvtárhasználati szokások változását, összevetve az internet-penetráció alakulásával. Itt megerősítést nyer a statisztikák fényében az általánosan elterjedt nézet arról, hogy melyek a felülteljesítő és melyek a leszakadó régiók, és a szerző rávilágít azokra a pontokra, szolgáltatásokra is, hogy melyek fejlesztésére lenne országos szinten szükség.

**Giczi András Béla**  
(BME OMIKK osztályvezető)

---

## Negyvenéves az Apple számítógép-óriás, amely Magyarországot is meghódította

**Nem esett messze az alma a fájától** címen mutatja be a *Neumann János Számítógép-tudományi Társaság* (NJSZT) és *Nagy Károly* magángyűjtő az *Apple* cég negyven év alatt kifejlesztett gépcsaládjainak ikonikus darbjait. Az időszaki kiállítás nagy számban vonultatja fel az *Apple* számítógépeket, melyek közül az érdeklődők néhányat működés közben is megtekinthetnek. A kiállítás 2016.

szeptember 7-től szeptember 22-ig látogatható Budapesten, majd október elejétől Szegeden, *A jövő múltja* című állandó kiállítás időszaki tárlataként.

Jól tudjuk, hogy az utóbbi időkben az *Apple* már nemcsak számítógépeket, hanem okostelefonokat, táblagépeket is gyárt, és – nem melleleg – átírta a